

Redaktionelt:

Med dette tiende nummer er SLAGMARK kommet på hjemmebane: SLAGMARK på slagmarken!

Efter fredsbevægelsernes oplussen i hele den vestlige verden siden midten af halvfjerdserne er det som om en vis nøgternhed i dag er begyndt at præge debatten om krig og fred. Den markante krigslede, som bredte sig i den vestlige opinion henimod afslutningen af USA's engagement i Sydøstasien, er måske ikke ligefrem forsvundet, men den har efter Vietnamkrigens ophør ændret karakter i takt med at debatten har nærmet sig den europæiske skueplads. Woodstock-generationens visioner om "Love, peace and music" er blevet afløst af en minutiøs udforskning af de skiftende udkast til NATO-strategier, spillet om atomnedrustningsforhandlingerne og alternative forsvarsstrategier. Helt forsvundet er fredsentusiasternes visionære utopisme vel ikke, men en forandring af dens grundstemning i retning af det apokalyptiske har været mærkbar, især i de tilfælde, hvor den er blevet sammenkædet med den vestlige verdens faretruende økologiske situation. Omvendt spores der i andre dele af fredsbevægelserne - og også uden for den, blandt dens kritikere - en stigende skepsis over for fredsbevægelsens oprindelige, stærkt pacifistiske tænkemåde: dens krav om "fred for enhver pris", den autoritet, som atomkrigsangsten bliver i den politiske tænkning, den "freds-fromhed", som behersker bevægelsens tonefald.

Måske kan man sige, at krigen er kommet i fokus i stedet for freden? I hvert fald er opmærksomheden forrykket dels til strategiske og krigsteoretiske problematikker, dels til en mere begivenhedshistorisk og krigshistorisk analyse af den europæiske situation. Den franske sociolog Raymond Aron konstaterede i begyndelsen af 1960'erne, at "krigshistorien er gået af mode". Det syntes at være rigtigt, i den udstrækning efterkrigstidens historieskrivning mere og mere blev tiltrukket af den økonomiske produktions historie, de sociale klassers historie, mentaliteternes og ideologiernes historie, mens krigsbegivenhederne ikke længere tillagdes afgørende vægt i den historiske tilblivelse. Den syntes som om historikerne var blevet mindre "militaristiske" og "belliciøse", og da de ikke brød sig om krigen, fik det dem til helt at overse krigen - en holdning, som svarede dårligt til erfaringerne fra vort århundrede. For hvilket århundrede har været mere krigerisk og blodigt end vort? For historikerne som for alle andre syntes det at gælde, hvad Freud skriver i "Hvorfor krig": vi forarges over krigen - den vækker afsky, lede og væmmelse, på samme måde som andre af livets pinlige trængsler, for "kulturudviklingsprocessen" har gjort os til pacifister. Vi forarges over krigen af "organiske grunde", skriver Freud.

Vi skal ikke afgøre, om krigshistorien er kommet på mode igen, og endnu mindre plædere for at den gør det. Den historiske lærdom, som mange modtog i skolen indtil for en snes år siden, og som bestod i opremsningen af Hundredårskrige og Trediveårskrige, spanske og østrigske arvefølgekrige, engelske og amerikanske borgerkrige, Blendheim, Austerlitz og Waterloo, Torstenssonkrige, Skånske krige og Slaget ved Reden osv., er ganske givet utilstrækkelig i dag. Hvis man skal forklare de sidste fyrré års krigshistorie, er det måske lige så nødvendigt at betjene sig af en litteraturkritisk og sprog-handlingsteoretisk analyse som den, Jacques Derrida fremlægger i "No Appocalypse, Not Now", som afslutter dette nummers tema. I de aktuelle diskussioner inden for og uden for fredsbevægelserne gøres politiske begreber som demokrati og frihed mere og mere gældende, men da sikkert kun få er klar over, hvilken tæt forbindelse disse antikke, græske begreber har med opkomsten af en ny klasse af infanterister, hoplitterne, i den græske bystat, mener vi, at Øjvind Larsens artikel i dette nummer vil kunne interessere mange. Den tyske krigsteoretikere Carl von Clausewitz' klassiske værk **Om krig** blev sidste år udsendt uforkortet i dansk oversættelse, og i denne anledning præsenterer vi værket i Erling Hommelgaards "At tænke krigen". Psykoanalysens stifter, Sigmund Freud, anså først problemet om at forhindre krigen som en praktisk-politisk opgave for statsmænd, men indlod sig alligevel på at behandle problemet ud fra en psykologisk betragtning. Efter at psykoanalysens kategorier i vort århundrede er blevet hvermands eje, både når dagligdagens fortrædeligheder og ubehaget ved kulturen skal forklares, er det ikke mærkværdigt, at diskussioner om krig og fred idag opblandes med kategorier som "aggressionsdrift", "neurotiske karaktertyper" og "angstfølelser". Vi har fundet det mest oplagt at bringe Freuds artikel, der ikke tidligere er udsendt i dansk oversættelse. Vi har derudover bedt om en kommentar til Freuds artikel fra Michael H. Clemmesen, der er oberstløjtnant i Forsvaret, hvor han underviser i militær idéhistorie, mens han nok vil være kendt af de fleste fra talrige forsvarspolitiske indlæg i dagspressen. Yderligere har vi på baggrund af Freuds artikel, som noget nyt i SLAGMARK, indbudt, Klavs Birkholm, Kal Bollmann, Anders Boserup og Uffe Østergård, der ligeledes jævnligt optræder i den freds- og sikkerhedspolitiske debat, til en rundbordssamtale, som vi bringer et uddrag af. Endelig vil man i anmeldelsessektionen finde omtale af amerikanernes forsøg på moralsk at vinde Vietnamkrigen på biograflærrederne.

Magasinet er denne gang helliget den franske filosof Paul Ricoeur og hans store tre-bindsværk om **Tid og Fortælling**. Den nu 74-årige Ricoeur er en af fænomenologiens og hermeneutikkens vigtigste arvtagere i Frankrig - den eneste, ville nogle sikkert sige - og han blev allerede i 60'erne kendt for sin kritik af strukturalismen og dens sprog- og menneskeopfattelse - formuleret i værker som f.eks. **Om fortolkningen** (1965) og **Fortolkningernes konflikt** (1969). Det har siden været et tilbagevendende tema i hans forfatterskab at "forhindre at sproget sendes i eksil i en lukket autonomi", som han for nylig har udtrykt det i et interview i Le Monde. Med **Tid og Fortælling** (1983-85), hvor Ricoeur forsøger at bygge bro mellem filosofi, litteraturkritik og historiografi, er han på ny blevet en central skikkelse. Foruden en artikel af Ricoeur, der under overskriften "Den fortalte tid" præsenterer hans udlægning af den menneskelige tid, indeholder **Magasinet** også to artikler af Peter Kemp - en lille introduktion til udviklingen i Ricoeurs værk fra "tekst til handling" samt en original læsning af det forhold mellem etik og narrativitet, som **Tid og Fortælling** ifølge Kemp implicerer. Paul Ricoeur har været så venlig at tilsende os et svar på Kems artikel.

* * *

Billedmaterialet i dette nummer af SLAGMARK skal også kort omtales. Det består dels af uddrag fra ét af den franske raderer Jacques Callots (1592-1635) hovedværker "Misères de la guerre", dels den spanske maler Francisco de Goyas (1746-1828) skildringer af krigens rædsler fra en serie raderinger med samme titel som Callots.